

Complexnummer: 528888

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Warnsborn

Aantal complexonderdelen

10

Monumentnummers van complexonderdelen

528889, 528890, 528891, 528892, 528893, 528894, 528895, 528896, 529849, 529852

Woonplaats

Arnhem

Gemeente

Arnhem

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Bij Bakenbergseweg 277, 6816 VP te Arnhem

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

De in structuur en detail goed bewaard gebleven HISTORISCHE BUITENPLAATS WARNSBORN ligt in het noordwestelijk deel van de gemeente Arnhem. Het complex bestaat uit de HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG (1), KOETSHUIS (2), ORANJERIE (3), IJSKELDER (4), KAPEL (5), HEKPALEN (6A-6B), BRUGGEN (7A-7C), CASCADES (8) en BOERDERIJ (9A) met ZOMERHUIS (9B).

De historische buitenplaats wordt in het centrum gekenmerkt door het hotel Groot Warnsborn ter plaatse van een in de Tweede Wereldoorlog verwoest landhuis (valt buiten de bescherming), met bijgebouwen als een koetshuis en oranjerie. Rond Groot Warnsborn is sprake van een 18de-eeuwse ontginningsstructuur, een 19de-eeuws parkbos met landschappelijke tuinen, padenstelsels, vijvers, sprenge, een ijskelder en een kapel die in de 19de eeuw als tuinmanswoning diende. Aan de zuidkant ligt een sterk geaccidenteerd bosgebied met een gecreëerd sprengendal in Zwitserse trant. Bij het hotel, koetshuis en de oranjerie is in 1912 een tuinaanleg in nieuw architectonische stijl tot stand gebracht. De historische buitenplaats maakt deel uit van en loopt over in een veel groter ontginningslandgoed.

De naam Warnsborn wordt voor het eerst in 1428 genoemd. Het heidegebied met die naam werd in dat jaar door de hertog van Gelre in erfpacht uitgegeven. 'Warnsborn' betekent 'zuivere of heldere bron'. Het grote landgoed Warnsborn ontstond in 1640 na samenvoeging van twee veel oudere goederen; het Hoog Erf (gelegen in de omgeving van de boerderij die nog deze naam draagt) en het Laag Erf (gelegen op de plaats waar nu hotel Groot Warnsborn ligt). De oudst bekende kaarten van het gebied dateren uit het eind

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de 16de eeuw. Daarop is nabij een kruising van wegen het goed 'Walsborn' afgebeeld, compleet met huis en een beekloop. Op een kaart uit 1737 is de inmiddels ontstane aanleg goed gedocumenteerd: op het Laage Erff is een terrein binnen een vierkante omgrachting afgebeeld en een kleine ronde vijver. Deze waterpartijen zouden in het begin van de 19de eeuw tot vijvers in de landschappelijke aanleg worden vergraven. Aan de westkant ligt een met rechte paden doorsneden terrein. Het markante zesassige lanenstelsel in het zuidelijk deel van het landgoed bij de Schelmseweg is er dan nog niet. Slechts twee van de zes lanen zijn getekend. In 1807 (kaart van M.J. de Man) is de situatie van de aanleg nog vrijwel dezelfde. Het vierkante omgrachte eiland is echter tot vierkante vijver geworden. Inmiddels zijn er ook opstallen bij gekomen: direct ten zuiden van de vierkante vijver aan het eind van een lange oprijlaan (op de plaats van het huidige hotel), ten oosten daarvan (op de plaats van koetshuis en oranjerie) en in het zuidelijk deel ter hoogte van een van de 18de-eeuwse ontginningslanen (de kapel).

Op de kadastrale minuut die voor dit gebied van 1821 dateert, is de nieuwe landschappelijke aanleg een feit. Vóór het huis is een ruime, lusvormig gebogen oprijlaan gecreëerd die de aan de zuidzijde naar de Harderwijkerweg en Bakenbergseweg uitwaaiende lanen verbindt. Aan de achterzijde van het huis (met vijfzijdig uitgebouwde kamer) is een tuin in landschapsstijl aangelegd, die wordt gedomineerd door twee grote, grillig gevormde vijvers. Hiertoe werden de bestaande vierkante vijver en de kleine ronde vijver vergraven. Beide vijvers zijn met elkaar verbonden door een kleine kunstmatige beek. De vijvers worden gevoed door beekwater uit het gegraven beekstelsel (sprengen) in het zuidelijk deel van de buitenplaats. Ten oosten van het huis liggen een moestuin, een boomgaard en bijgebouwen als een koetshuis en schuren. Dit complex wordt op de minuut 'Laag Erf' genoemd. Bij het huis staat 'Warnsborn' geschreven. Ten zuiden van het huis liggen twee opstallen. Bij een daarvan staat 'Capel'. In het zuidelijk deel is in 1821 wel sprake van de stervormige aanleg met zes lanen, die nog steeds bestaat.

In het midden van de 19de eeuw is het landschapspark uitgebreid. Het sprengendal in het zuidelijk deel werd omgevormd tot een romantisch landschap in Zwitserse trant. De sterk bochtige beekarmen met hun steile oeverkanten, slingerende paden zonder specifiek doel, houten bruggetjes en flinke hoogteverschillen bewerkstelligen een romantisch karakter.

Ten zuiden van het huis werd tussen de rond gebogen oprijlanen een vijver aangelegd die daar tot aan het begin van de 20ste eeuw heeft gelegen. In de bospercelen rond het huis werd het padenstelsel uitgebreid. Op diverse plaatsen zijn veelsprongen aangelegd, waarbij een aantal paden rechtstreeks naar het huis leiden. In het noordelijk deel van het landgoed is in het midden van de 19de eeuw het padenstelsel met een aantal sterk kronkelende bospaden vermeerderd. In die tijd is om het noordelijk deel van de kern van het landgoed een ringweg aangelegd, de Cirkelweg, met een laanbeplanting van eiken en beuken. De weg geeft de begrenzing aan tussen de oudere (18de-eeuwse) en jongere (midden 19de-eeuwse) ontginningsgebieden. In de jaren veertig van de 19de eeuw is het huis met twee vleugels en veranda's aan de zijkant uitgebreid. In 1847 volgde de bouw van het koetshuis dat er nu nog staat. In de tweede helft van de 19de eeuw verrees de huidige oranjerie met druiven- en orchideeënkas.

Tussen 1912 en 1915 onderging de buitenplaats op een aantal plaatsen een ingrijpende verandering. Aan de noordkant van de oranjerie maakte de firma H. Copijn uit Groenekan een naar het noorden toe lopende 'rododendronvallei' en een rotstuin, bestaande uit een slingerend pad, aangelegd als verbinding tussen koetshuis en oranjerie. Ten zuiden van de oranjerie kwam ter plaatse van de oude moestuin een tuin in nieuw architectonische stijl tot stand naar ontwerp van dezelfde firma. Na jarenlange verwaarlozing is de terrassentuin in 2000-2002 hersteld en opnieuw ingeplant. Voor en achter het huis vonden omstreeks 1915 ook veranderingen plaats, mogelijk eveneens door Copijn. De rondgebogen dubbele oprijlaan werd veranderd in een gaffelvormig patroon met parallel verlopende rechte paden naar het huis. Beide paden sloten in het zuiden aan op een lange rechte oprijlaan die als zichtas vanuit het huis fungeerde. Hiermee werd de 18de- en vroege 19de-eeuwse situatie weer benaderd. De vijver voor het huis werd door een gazon

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met bloemperken vervangen. Aan de achterzijde kwam een rechthoekig terras met balustrades en reeksen, op regelmatige afstand geplante, vormbomen langs het terras. De lager gelegen tuin kreeg eveneens een formele aanleg met parallel verlopende, langgerekte paden, rondgebogen afsluitingen en reeksen vormsnoei bomen. Hiervan zijn nog restanten overgebleven.

Het landgoed Warnsborn werd in 1932 verworven door de Stichting Het Geldersch Landschap. Het huis werd na de overdracht in gebruik genomen als hotel. In 1944 verkreeg de Stichting het deel Hoge Erf, zodat de gescheiden landgoederen weer werden verenigd. In 1944 brandde het huis af en werd in de jaren vijftig als hotel Groot Warnsborn herbouwd. Het hotel wordt niet als beschermd monument opgenomen. Het koetshuis dat tot einde jaren negentig van de twintigste eeuw zijn oorspronkelijke indeling bewaard had is omstreeks 1998 inwendig verbouwd en dient als dependance van het hotel.

De historische buitenplaats Warnsborn wordt begrensd door de Schelmseweg in het zuidoosten, de Amsterdamseweg en het landgoed Lichtenbeek in het zuidwesten, de Cirkelweg en de Bakenbergseweg aan de oostkant.

Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven.

Waardering van het complex

De HISTORISCHE BUITENPLAATS WARNSBORN is van algemeen cultuur-, tuinhistorisch en landschappelijk belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de cultuurhistorische waarde als landschappelijk aanleg die in het 18de-eeuwse ontginningslandschap is geïntegreerd;
- als bijzonder belang van een onderdeel van het complex voor de geschiedenis van de tuinarchitectuur;
- als bijzonder belang van een onderdeel van het complex voor het oeuvre van tuinarchitect H. Copijn;
- wegens de relatie van de samenstellende onderdelen;
- wegens de relatie met de omgeving.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528889

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82874/172

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			462
Arnhem	K			463
Arnhem	K			464
Arnhem	K			454
Arnhem	L			1462
Arnhem	G			295
Arnhem	K			440
Arnhem	K			460
Arnhem	K			451
Arnhem	G			296
Arnhem	K			455
Arnhem	I			1418
Arnhem	K			441
Arnhem	K			459
Arnhem	I			1587
Arnhem	K			456

*Omschrijving***

Omschrijving

De kern van de HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG wordt gevormd door het hotel Groot Warnsborn dat ligt op de plaats van het in de Tweede Wereldoorlog verwoeste 19de-eeuwse huis. Rondom het hotel ligt een 19de-eeuws landschapspark, grotendeels over een 18de-eeuwse ontginningsstructuur. Bij het huis, maar vooral rond de oranjerie is sprake van een in 1912-1915 tot stand gekomen nieuw architectonische tuinaanleg van de hand van H. Copijn.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Op de historische buitenplaats Warnsborn zijn de volgende elementen van historisch belang:

- Het hotel is gesitueerd aan het eind van een lange zichtlaan (XXa), die vanuit het zuidoosten bereikbaar is via een bochtige oprijlaan vanaf de entree aan de Bakenbergseweg. Een sprengenbeek begeleidt de zichtlaan beurtelings aan oost- en westzijde. Bij het hotel vertakt de zichtlaan zich gaffelvormig. In het tussenliggende terrein ligt op de plaats van een vijver nu een siertuin met vijver en gazon.
- De bakstenen terrasmuren met trappen achter het huis zijn restanten van de vroeg 20ste-eeuwse aanleg, waarschijnlijk van Copijn.
- De landschappelijke aanleg ten noorden van het huis bestaat uit ruime glooiende grasvelden met boomgroepen (beuk, eik, esdoorn, acacia), slingerende paden, een restant van de 19de-eeuwse vierkante en de ronde vijver. De zuidelijke (vierkante) vijver is nog herkenbaar als accentverschil in het terrein. De noordelijke (ronde) vijver wordt gevoed door een sprengenbeek die via een kunstig aangelegde cascade (zie hiervoor onderdeel 8) tussen beuken in de vijver uitmondt. De beekloop heeft een deels bakstenen beschoeiing en is voor een deel uit veldkeien samengesteld. De ronde vijver staat aan de noordzijde in verbinding met een kort kanaal dat overgaat in een slingerende beek. Het gedeelte dat de verbinding vormt tussen de ronde vijver en het kanaal heeft een houten brug met ijzeren onderbouw (zie hiervoor onderdeel 7A). Het kanaal leidt naar een door boomcouliessen omsloten weide. Hier liggen twee langgerekte, vloeiend verlopende vijvers. Langs de vijvers voert een wandeling. Op de nauwe overgang tussen de twee noordelijke vijvers bevindt zich een brug met gecementeerde balustrade (zie hiervoor onderdeel 7B). De hoogteverschillen tussen beek en vijvers worden op een aantal plaatsen geaccentueerd door kleine gereconstrueerde cascades, gevormd door veldkeien (zie hiervoor onderdeel 8).
- Aan de westkant van het hotel ligt een bosgebied met rechthoekig padenpatroon, resultaat van de 18de-eeuwse ontginningen. Eén van de west-oost lopende lanen (voorheen Kapellaan) biedt een zicht op de kapel (zie hiervoor onderdeel 5). Aan de laan eveneens de ontginningsboerderijen de Zevenster en Rust en Vreugde die niet als beschermd monument worden opgenomen. Met name op de aansluiting op de omgeving van het hotel bevindt zich een gecompliceerd lanen- en padenstelsel met diverse veelsprongen en bochtige paden uit het midden van de 19de eeuw.
- Aan de zuid- en zuidoostzijde van de buitenplaats bevindt zich een sterk geaccidenteerd, hoog gelegen terrein waar doorheen de toegangsweg zich slingert. Hier bevindt zich de kapel (zie hiervoor onderdeel 5). Oostelijk daarvan een heuvel met de toegang tot een ijskelder (zie hiervoor onderdeel 4). Het zuidelijk deel wordt bepaald door golvende akker- en weilanden die aan de noordzijde overgaan in het hoger gelegen parkbos. Hier bevindt zich de kern van het Hoog Erf, de boerderij die na de verwoesting in de Tweede Wereldoorlog is herbouwd. Vanuit het Hoog Erf leidt een bochtig bospad met eiken beplant ('Nieuweweg' in 1821) door dit perceel en komt uit op een van de armen van het zesassige lanenstelsel uit het begin van de 19de eeuw.
- Aan de zuidkant een erosiedal met sprengenbeek, Klein Zwitserland, een sterk geaccidenteerd, deels kunstmatig aangelegd perceel met parkbos met beuken en Hollandse eiken, waardoorheen zich de smalle beeklopen en enige sprengkoppen bevinden van de beek die in noordelijke richting loopt en uiteindelijk in de vijvers achter het hotel komt. Over de beeklopen ligt een aantal eenvoudige houten bruggen.
- Oostelijk van het koetshuis en ten zuiden van de oranjerie bevindt zich op het voormalige moestuinterrein een in 1912 door Copijn ontworpen en in 2000 gereconstrueerde tuin in nieuw architectonische stijl. De tuin ter plaatse van de oude moestuin is opgebouwd uit drie terrassen met keermuren van gestapelde Bentheimer steen. Aan de zuidzijde een half cirkelvormige afsluiting (exedra) die aan de oude moestuin was toegevoegd. Het geometrische padenstelsel omsluit rechthoekige gazons met in verschillende patronen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontworpen bloem- en rozenperken, geaccentueerd door smalle met schelpen bestrooide paadjes. Een langgerekte vijver met ronde kommen op de uiteinden en een geometrische vijver, beide met bodems, wanden en randen van beton zijn de symmetrische punten waaromheen de tuin is gerangschikt. In het hoogst gelegen gedeelte van de tuin bevinden zich pergola's en speciaal voor klimplanten ontworpen stellingen. De verschillende terrassen zijn bereikbaar via trappen in de terrasmuren. Taxushagen en een tuinmuur omgeven gedeeltelijk de terrassentuin.

- Aan de noordkant van de oranjerie een door Copijn ontworpen rotstuin en de zogenoemde rododendronvallei, een laagte beplant met rododendrons en met oorspronkelijk een kleine vijver. De rotstuin is een slingerend pad, aangelegd als verbinding tussen koetshuis en oranjerie, dat aan weerszijden was aangekleed met rotsformaties van Bentheimer steen en een collectie alpine flora en coniferen.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van algemeen cultuurhistorisch en tuinhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de ontwikkelingsgeschiedenis;
- wegens de aanleg uit de 18de, 19de en 20ste eeuw;
- wegens het 18de- en 19de-eeuwse lanenstelsel;
- wegens de combinatie van formele en landschappelijke elementen in de aanleg;
- wegens de integratie van bestaande waterlopen in de landschappelijke aanleg;
- voor wat betreft de rotstuin en de terrassentuin als voorbeeld van de nieuw architectonische stroming in de tuinarchitectuur;
- wegens de plaats van de rotstuin en de terrassentuin in het oeuvre van H. Copijn;
- wegens de functioneel- en visueel-ruimtelijke samenhang met andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528890

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/123

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Arnhem	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			460

*Omschrijving***

Omschrijving

Op de plaats van het KOETSHUIS stond in het begin van de 19de eeuw (kadastrale minuut) al een gebouw. In 1847 is het huidige koetshuis gebouwd en in 1909 en circa 1998 verbouwd.

Uit rode baksteen opgetrokken pand op T-vormige plattegrond; een bouwlaag met kapverdieping hoog. De voorste diepste vleugel heeft een iets omlopend afgeplat schilddak. Het achterste deel is ondieper en breder en ligt onder een afgeplat zadeldak waarop het schilddak van het voorste deel aansluit. De daken zijn belegd met gesmoorde oud Hollandse pannen. Topgevels met houten overstekken voorzien van windveren. Voorschild van het voorgebouw heeft drie dakkapellen. Achterschild een dakkapel. Bakstenen gevels, gepleisterde plint. Hoeken met gemetselde lisenen. Rondboogdeuren met luiken en halfronde stalvensters. Sluitsteen boven rechter korfboog in de linker zijgevel met 1847 1909.

Waardering

Het voormalig KOETSHUIS behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de eenvoudige, harmonieuze en doelmatige vormgeving;
- wegens de karakteristieke situering;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Koetshuis(L)

Monumentnummer*: 528891

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/119

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>					
Arnhem	Arnhem	Gelderland					
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Bakenbergseweg	269			6816 VP	Arnhem		
Bakenbergseweg	271			6816 VP	Arnhem		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>			
Arnhem	K			459			

Omschrijving**

Omschrijving

Op de plaats van de ORANJERIE stond in het begin van de 19de eeuw al een gebouw. In 1876 heeft de oranjerie zijn huidige uiterlijk gekregen. Bij die gelegenheid werden een druivenkas (links) en een orchideeënkas (rechts) aangebouwd.

Gebouw op rechthoekige plattegrond van een bouwlaag hoog. Het baksteenwerk van de muren is versierd met gepleisterde speklagen en geleed met lisenen met gepleisterde diamantkoppen. Brede geprofileerde lijst als afsluiting waarboven balustrade tussen pijlers met vazen bekroond. Aan de zuidzijde vijf getoogde toegangen.

In de orchideeënkas vijf consoles van cementrustiek met takvormen verbonden. Op de meest linkse een schild met linten en opschrift Flora. Consoles zijn bestemd voor potten of vazen met planten. Achtergevel van de oranjerie met twee blindnissen met lekdorpel uitmondend in een forse console waarop gecementeerde rustieke schaal. Drie getoogde fenêtres à terre. Druivenkas (links) en orchideeënkas (rechts) gereconstrueerd in oude vormen met nieuwe materialen tegen bestaande muur in 2000-2001.

Waardering

De ORANJERIE behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van algemeen belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de ornamentale waarde;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- wegens de kenmerkende neorenaissance vormgeving;
- wegens de kenmerkende ligging;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Orangerie

Monumentnummer*: 528892

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/111

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			463

Omschrijving**

Omschrijving

Vlak bij de kapel gelegen IJSKELDER, mogelijk omstreeks 1830 tot stand gekomen. Het betreft een ijskelder op ronde plattegrond met koepelgewelf afgedekt met aarde en een boven het hart van de kelder uitkomende lange toegang met korbogvormige frontmuur. De ingang wordt geflankeerd door twee gemetselde steunberen. Aan de binnenkant bestaat de toegang uit drie compartimenten die door deuren kunnen worden afgesloten. Het laatste compartiment, voorzien van ijzeren haken, sluit aan op een vierkante ruimte die zich boven de eigenlijke kelder bevindt. De gewelfde kelder is langs de wanden voorzien van ijzeren stangen waaraan men zich vast kan houden.

Waardering

De IJSKELDER behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van algemeen belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de eenvoudige, doelmatige vormgeving;
- als representatief voorbeeld van een ijskelder uit het begin van de 19de eeuw;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Ijskelder

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 528893

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/101

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Arnhem	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			456

*Omschrijving***

Omschrijving

In het begin van de 19de eeuw gebouwde KAPEL (folly) met verdieping, aan het eind van de 19de eeuw als tuinmanswoning in gebruik. Aanvankelijk een rechthoekig gebouw met risaliet tegen de voorgevel. In 1959 zijn uitbouwen toegevoegd aan de zijgevels zodat er een Grieks kruis ontstond. Het gebouw werd dependance van het hotel. Alle vensters, behalve die in de voorgevel zijn toen ook vernieuwd. Aan de achterkant werd een trappenhuis aangebouwd met groot glas-in-lood raam (1959). De gevels zijn gepleisterd en worden met een geprofileerde lijst afgesloten. Houten dakruiter onder tentdakje met windvaan. De risaliet van de voorgevel heeft hoekpilasters met lijstkapitelen. Op de begane grond stalen kozijnen, spitsboogvormige bovenlichten en klokkentorentje. Samengesteld schilddak met pannen belegd.

Waardering

De KAPEL behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens het type;
- wegens de situering;
- wegens de ensemblewaarde.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
-----------------------	---------------------	----------------

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kastelen, landhuizen en parken

Bijgebouwen kastelen enz.

Bijgebouw

Monumentnummer*: 528894

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/81

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>					
Arnhem	Arnhem	Gelderland					
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Bakenbergseweg	257			6816 PB	Arnhem	Bij	
Amsterdamseweg	226			6816 VM	Arnhem	Bij	
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>			<i>Grondperceel</i>	
Arnhem	K					463	
Arnhem	K					454	

Omschrijving**

Omschrijving

Twee wit geschilderde gietijzeren HEKPALEN aan de Amsterdamseweg (6A) en de Bakenbergseweg (6B) met opschrift WARNSBORN uit omstreeks 1870. De posten werden geplaatst aan weerskanten van de wegen die toegang verlenen tot het landgoed. Staan op een gemetselde sokkel. De posten bestaan uit een cilindervormig lichaam met vier colonetten en staan op een achzijdig geprofileerd basement. Aan de bovenzijde een dito dekstuk dat aan de bovenzijde licht conisch toeloopt met aan de voorzijde de vermelding 'Warnsborn'.

Waardering

De HEKPALEN, behorende tot de historische buitenplaats Warnsborn zijn van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de ornamentale waarde;
- wegens de detaillering;
- wegens de constructie;
- als kenmerkend onderdeel van een buitenplaats.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Monumentnummer*: 528895

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/76

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			463

Omschrijving**

Omschrijving

BRUG (7A) uit de tweede helft van de 19de eeuw, geplaatst bij de overgang van de ronde vijver op de beek ten noorden van het huis die in verbinding staat met de waterpartijen in het noordelijk deel van het landgoed. Houten loopdek op gietijzeren balkenconstructie op opengewerkte consoles die aansluiten op de bakstenen brughoofden. De ijzerconstructie bestaat uit vier licht gebogen ijzeren balken die middels dwarsverbindingen aan elkaar gekoppeld zijn. De brug ligt in een zandpad. De brug is deels vernieuwd in hout. De ijzeren balkconstructie aan de onderzijde is nog van de bouwtijd.

De deels GECEMENTEERDE BRUG (7B) van omstreeks 1870 is geplaatst bij de overgang van de twee noordelijke vijvers die via een beekje met elkaar in verbinding staan. De brug sluit aan op een zandweg. Het beekje stroomt via een duiker met licht getoogde waterdoorvoer onder de brug door. Het loopdek van de gemetselde brug bestaat uit een zandpad en wordt geflankeerd door gecementeerde balustrades met dito cilindervormige brugpijlers. De balustrades hebben een hardstenen deklijst. De pijlers zijn voorzien van een hardstenen dekstuk met een conisch toelopende afsluiting. Aan de noordzijde sluit op de duiker een cascade aan (zie hiervoor onderdeel 8) waardoor het beekje vanaf een hoger niveau in de lager gelegen vijver stroomt. De duiker heeft gecementeerde wangen.

BRUG (7C) over de sprengenbeek in de oprit naar de kapel met balustrade uit circa 1900. Eenvoudige onversierde horizontale ijzeren regels tussen rijk geornamenteerde gietijzeren posten voorzien van diverse geprofileerde ringen, bladwerk en een eikel als bekroning.

Waardering

De BRUGGEN behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn, zijn van belang:

- wegens de ouderdom;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- wegens de ornamentale waarde;
- wegens de constructie;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Brug(L)

Monumentnummer*: 528896

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82875/72

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Arnhem	Arnhem	Gelderland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			441

Omschrijving**

Omschrijving

Om de verschillende niveaus tussen vijvers en sprengen te overbruggen zijn vier CASCADES in het park aangebracht.

De eerste cascade bevindt zich bij de vijver ten noorden van het hotel. Waarschijnlijk vroeg negentiende-eeuws en later gewijzigd. De cascade ligt tussen twee beuken en in de zichtas van het landhuis. De cascade bestaat uit een gemetselde wand in de hoge oever van de vijver en heeft gecementeerde wangen. De beekloop aan de bovenzijde wordt gevormd door een betonnen plaat met gemetselde randen. Aan de onderzijde van de gemetselde wand bevindt zich aan weerskanten van de cascade enige veldkeien.

Een tweede cascade bevindt zich op de plaats waar de sprengbeek overgaat in de meest zuidelijke van de twee noordelijke vijvers. De cascade is samengesteld uit veldkeien en overbrugt een afstand van anderhalve meter.

Een derde cascade bevindt zich op de plaats waar de meest zuidelijke vijver van de twee noordelijke vijvers overgaat in een beek richting noordelijke vijver. De cascade is samengesteld uit veldkeien en overbrugt een afstand van een halve meter.

Een vierde cascade bevindt zich na de gecementeerde brug die via een bakstenen goot uitmondt in de meest noordelijke vijver. De cascade is samengesteld van veldkeien.

Waardering

De CASCADES behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn zijn van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de functie;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- wegens de ornamentale waarde;
- wegens de constructie;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de waterhuishouding van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Waterval

Monumentnummer*: 529849

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82923/159

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Arnhem	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			454

*Omschrijving***

Omschrijving

BOERDERIJ 'Het Hoog Erf' was een van de oude kernen van het landgoed waaruit later Warnsborn is ontstaan. Ter plaatse stond in de 17de eeuw een boerderij. Deze of een latere ging in de Tweede Wereldoorlog verloren, waarna zij in 1947-1948 werd herbouwd onder leiding van het bureau Wederopbouw Boerderijen, district Arnhem, rayon Apeldoorn. Het ontwerp in Delftse Schoolstijl werd geleverd door het Arnhemse architectenbureau Feenstra.

Boerderij van het traditionele hallehuistype op rechthoekige plattegrond, een bouwlaag onder zadeldak met wolfseinden. De dakvlakken zijn met riet belegd en voorzien van gebakken nokvorsten. In de dakvlakken segmentvormige dakkapellen. Kapel met hooiluik in het linker dakvlak. De bakstenen gevels zijn wit geschilderd. De boerderij is in een woon- en bedrijfsgedeelte verdeeld. Symmetrisch ingedeelde voorgevel van drie traveeën breed. Voordeur met bovenlicht en roedevensters met luiken. Op de verdieping drie vensters.

Rechterzijgevel met venster als voor en een ingang naar het woongedeelte. Links van deze ingang een plaquette met herrijzende leeuw boven vlammen met het jaartal 1947. In de zijgevels betonnen stalvensters en ingangen met bovenlichten. Achtergevel met deeldeuren en hooiluik met jaartal 1947.

In het interieur was oorspronkelijk een grubstal voor koeien en jongvee en stalruimte voor paarden en een stier.

Waardering

De BOERDERIJ 'Het Hoog Erf' deulitmakend van een ensemble van boerderij met zomerhuis behorend tot de historische buitenplaats

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Warnsborn is van belang:

- als voorbeeld van een traditionele boerderij in Delftse Schoolstijl;
- wegens de situering op de plaats van het oorspronkelijke hoevecomplex Het Hoog Erf, een van de twee historische kernen van Warnsborn;
- wegens de markante situering in de aanleg als ferme ornée.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Bijgebouwen kastelen enz.

Functie

Bijgebouw

Monumentnummer*: 529852

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	14 februari 2006
Kadaster deel/nr	82923/183

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Arnhem	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			454

*Omschrijving***

Omschrijving

ZOMERHUIS uit omstreeks 1850 behorend tot de boerderij Het Hoog Erf. De woning ligt parallel aan de boerderij op rechthoekige plattegrond van een bouwlaag hoog onder een met riet gedekt wolfsdak. Gebakken nokvorsten. De bakstenen gevels zijn wit geschilderd. Voor- en achtergevels met rozetankers, staafankers aan de zijgevels. In de voorgevel en achtergevel groot roedevenster met luiken op de begane grond en draairaam met luiken op de verdieping. De toegang met bovenlicht bevindt zich in de rechterzijgevel; voorts twee vensters met luiken. In de linkerzijgevel een 20ste-eeuwse toegang met gepleisterde omlijsting en twee vensters met luiken.

Waardering

Het ZOMERHUIS deeluitmakend van een ensemble van boerderij met zomershuis behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de situering op de plaats van het oorspronkelijke hoevecomplex Het Hoog Erf, een van de twee historische kernen van Warnsborn;
- wegens de markante situering in de aanleg.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Kastelen, landhuizen en parken	Bijgebouwen kastelen enz.	Bijgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument